

Stjepan Sučić

POZDRAVNA RIJEČ NA SKUPU
»HRVATSKA I HRVATSKO PROLJEĆE 1971.«
ODRŽANOM 25. I 26. SIJEČNJA 2012.

Poštovani i cijenjeni sudionici znanstvenoga skupa o Hrvatskom proljeću, poštovani sudionici Hrvatskoga proljeća, članovi i prijatelji Matice hrvatske! Srdačno Vas pozdravljam u ime Predsjedništva Matice hrvatske i u ime predsjednika gospodina Igora Zidića, kojega je bolest spriječila da danas bude s nama. On Vas najsrdačnije pozdravlja i zahvaljuje Vam na odazivu.

S osobitim zadovoljstvom pozdravljam glavnog tajnika HAZU-a akademika Pavla Rudana, i sve akademike, članove najviše znanstvene ustanove hrvatskoga naroda. Pozdravljam hrvatske književnike i sveučilišne profesore koji svojim radom i stvaralaštvom pridonose onom zajedništvu koje je izgrađivalo i hrvatsku kulturu i Maticu hrvatsku. Pozdravljam ravnatelje i sve članove Hrvatskog instituta za povijest i Instituta društvenih znanosti »Ivo Pilar«. Zahvaljujem na njihovoj suradnji i odazivu na ovaj simpozij. Skup o Hrvatskom proljeću organiziraju MH, HAZU, Hrvatski institut za povijest i Institut društvenih znanosti »Ivo Pilar«. Nadam se da će ta suradnja donijeti izvrsne rezultate, saznanja i spoznaje koje su potrebne ne samo znanstvenicima, ne samo sudionicima, nego svim hrvatskim ustanovama i cijelome hrvatskom narodu. Okupili smo se oko velike teme koju je iznimno vrijedno i nadasve potrebno proučiti. Danas je to vrlo teško jer je već četrdeset godina prošlo od tih sudbonosnih događaja, no na stanovit je način i nešto lakše nego prije. Naime o Hrvatskom proljeću vođene su mnoge rasprave, sakupljena je bogata povijesna građa, a o mnogim aspektima političkog, društvenog, kulturnog i gospodarskog života postoji već prilično velika biblioteka knjiga i znanstvenih rasprava, dokumenata i kritičkih prosudbi.

Matica hrvatska je šezdesetih i sedamdesetih godina prošlog stoljeća doživjela svoje zvjezdane trenutke. U teškim vremenima komunističke diktature znala je okupiti prvake hrvatske književne riječi, povjesničare kulture, proučavatelje hrvatske kulturne baštine – zasnivala je najveće kulturne projekte. Nadu za životom u slobodi bez diktature i progona onih koji slobodno misle, potkrijepila je velikim kulturnim pothvatima u kojima su sudjelovali svi kojima je bilo stalo do hrvatske kulture, do upoznavanja suvremenog svijeta, a nadasve do narodnog i ljudskog dostojanstva. Matica hrvatska u tom velikom gibanju nije bila sama. Najznameniti-

tiji dokument o hrvatskom jeziku koji je postao prepoznatljiv oslonac za obranu hrvatskoga jezika i hrvatske književne kulture – »Deklaraciju o nazivu i položaju hrvatskog književnog jezika« – Matica je objavila zajedno s ustanovama Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti, hrvatskim književnicima okupljenim u Društvu književnika Hrvatske, te profesorima i znanstvenicima s našega sveučilišta. I drugi veliki učinci – od časopisa »Kolo« u Zagrebu do »Revije« u Osijeku i Zadru, »Dometa« u Rijeci, »Mogućnosti« u Splitu i »Dubrovnika« u Dubrovniku, pa do biblioteka Pet stoljeća hrvatske književnosti i Filozofske hrestomatije – djelo su hrvatskih književnika i znanstvenika, umjetnika i vizionara. Matica hrvatska je surađivala s raznim velikim kulturnim ustanovama, a pokrećući »Hrvatski tjednik« svoje kulturno i nacionalno djelo na osobito inovativan način dala je cijeloj Hrvatskoj.

Danas je osobito važno i nasušno potrebno promisliti i sve poduzeti da se ne samo čuva naša kulturna i povijesna baština, naša književna riječ, glazba, likovna umjetnost i graditeljsko nasljeđe, nego i da se stvara i potiče svekolika skrb za nova kulturna dobra i marljivo radi i u gospodarstvu i u kulturi, i u prosvjeti, i u umjetnosti, i u znanosti. Povezanost Matice hrvatske sa Sveučilištem sedamdesetih godina bila je dragocjena i dala je najbolje plodove. I danas je ne samo moguće nego i potrebno uspostaviti i stare, a osobito nove oblike suradnje i prožimanja.

U proučavanju Hrvatskog proljeća bilo bi nužno sve poduzeti da se osvijetli i prouči upravo cjelina i složenost hrvatskog kulturnog i političkog prostora 60-ih i 70-ih godina.

Jedan je smjer bio iznimno djelatan u izgradnji kapitalnih objekata u gospodarstvu i kulturi. Svestrano je skrbio o razvijanju ustanova u kulturi, prosvjeti i školstvu, otvaranju škola i fakulteta, posebnoj skrbi za one krajeve i gradove koji su najteže stradali u Drugom svjetskom ratu i u kojima su kulturne ustanove i spomenici za vrijeme rata i okupacije sustavno uništavani i razarani. U okviru postojećega poretka i komunističke ideologije pridonosio je sve što je mogao da bi se provodila socijalna pravda i kulturni razvitak. Dao je velike rezultate i vjeru da su ne samo potrebni nego i mogući najveći kulturni, društveni i politički pothvati i ostvarenja.

Drugi je smjer bio potpuno protivan. Potirao je slobode, nije mogao podnijeti intelektualni autoritet i nije ni mogao ni htio razumjeti hrvatski kulturni prostor u kojem se tada izražavala i oblikovala hrvatska politika. Zato ne samo da je u progona tražio one točke koje nije prihvaćao iz političkih razloga, nego je sve ono što je izražavalo hrvatsku kulturnu samobitnost, za svaki slučaj, unaprijed smatrao sumnjivim i prikladnim za optužbe i progone. To je popimalo takve razmjere da je i kod mnogih članova Saveza komunista, mnogih političkih aktivista, članova raznih partijskih foruma, pa čak i sudaca, izazivalo strah za budućnost i jasan osjećaj da sustav koji progona mlade i koji sudi intelektualce nema budućnosti.

Nadam se da ćemo osvijetliti veličinu i složenost događaja koje proučavamo te da će rezultati toga promišljanja i istraživanja biti ugrađeni u našu suvremenost.

Raduje nas nazočnost novinara. Srdačno ih pozdravljamo i zahvaljujemo na dosadašnjoj suradnji, a nadamo se još temeljitijem i sustavnijem pisanju o našoj kulturnoj stvarnosti. Nadamo se da će ovaj događaj biti ne samo značajan prilog otvaranju Matice hrvatske hrvatskoj javnosti nego i osobit prilog suradnji s hrvatskim kulturnim ustanovama i onima koji su u njima kreativni poslenici i poduzetni proučavatelji, istraživači i tumači.

Ovom prigodom sjećamo se mnogih koji su vodili naše kulturne ustanove, prosvjetne i odgojne zavode, škole, koji su gradili i izgrađivali Hrvatsku, koji su hrabro i poduzetno djelovali na društvenom i osobito političkom području, te mnogih i premnogih koji su bili progonjeni, ozloglašivani i zlostavljani. Neki su pali kao žrtve totalitarne komunističke ideologije, neki živjeli u iznimno teškim i ponižavajućim uvjetima, neki su iskusili goroku sudbinu progonstva. Pravedno je da se prinosi na svim poljima života našega hrvatskog naroda istraže i vrednuju, da se sačuvaju od propasti i zaborava te da se neporeciva kulturna dobra i borba za slobodu prikažu na dostojan način, na način kako su to radili prvaci hrvatske kulture, a osobito najbolji hrvatski pisci i znanstvenici. Oni su visoko poštovali i cijenili kulturne potrebe cijeloga hrvatskog naroda. To je poštovanje, kao i skrb za cjelinu hrvatske kulture i za dobro cijele domovine, danas osobito potrebno. Potrebna su još temeljitija istraživanja i proučavanja, pa se nadamo da će rezultati ovoga skupa potaknuti nove istraživače, a da će svi oni koji imaju dragocjena iskustva i koji su pripravnici sudjelovati na ovom važnom znanstvenom i kulturnom poslu ovim simpozijem biti dodatno potaknuti i ohrabreni.